

Oponentský posudek na disertační práci Mgr. Mileny Adámkové: „Systematický přehled výzkumů ověřujících na pohyb anebo na tělo zaměřenou terapii v rámci léčby onemocnění Porucha příjmu potravy“.

Zpracoval: prof. PhDr. Václav Hošek, DrSc.

Úvod

Jde o práci teoretickou, přehledovou, deskriptivní. Téma je aktuální a práce je přínosná především metodologicky, jako zajímavý přístup k analýze stále více se vršících informací a nesporný je i přínos informační pro zájemce z oblasti terapeutické praxe, z akademických kruhů i pro řadu ostatních zájemců.

Charakteristika

Jde o práci rozsáhlou (228 stran), členění je logické a přehledné, jazykové podání srozumitelné. Praktický je přehledný dvacetistránkový souhrn v úvodu práce. V teoretické práci se předpokládá solidní teoretický základ. Ten je zpracován takřka na sto stranách a je svědectvím o velmi dobré teoretické přípravě autorky. Vyčerpávajícím způsobem podává informace o anorexii, bulimii a dalších poruchách příjmu potravy. Předtím, než se věnuje přehledu terapií analyzovaných onemocnění, zpracovává autorka přehledové kapitoly o tělesném schématu a lidském pohybu, především z medicínského hlediska.

V metodologické části práce je popsán způsob práce s literaturou, kriteria pro akceptaci článků a 8 klíčových otázek, které si autorka pro analýzu klade.

Výsledková část potom systematicky po jednotlivých otázkách analyzuje obsah 41 relevantních statí, redukovaných z původního souboru zhruba dvou tisíc článků nalezených v databázi ke stanovenému tématu.

Své místo má závěrečný přehled, diskuse k výsledkům i doporučení pro praxi a další výzkum. Rozsah literatury odpovídá povaze práce a je dobře zpracován.

Oponentské připomínky

1. Práce je poplatná hegemonii angličtiny v naší oblasti vědeckého světa. Je to technicky pochopitelné, ale přece jen by byl exkurz do jiných oblastí řešeného problému zajímavý. Ve španělské oblasti je rozšířená sofrologie (Caycedo) a přes ní je zřejmé, že na tělo a na pohyb orientované terapie režimových poruch jsou rozšířeny v orientální medicíně, od starověku, až po dnešek. A rozsahem to není zase tak malá oblast. Autorka se mohla pokusit, alespoň v diskusi opustit omezený „píseček“ angličtiny a přesáhnout do jiných jazykových a kulturních oblastí.
2. V přehledové kapitole o pohybu chybí kinantropologie, jako svébytný syntetický přístup k lidské hybnosti. Není zmíněna ani kineziologie, případně další shrnující přístupy k lidské motorice. V přehledové práci je očekáván přehledový přístup.
3. Logické třídění kapitol 2.3. a 2. 4. není úplně dokonalé. Tak např. je subkapitola 2.4.7. „Pohybová představa“ a potom ještě subkapitola 2. 4. 12. „Fyzická aktivita, body image“. Body image by asi patřilo do předchozí kapitoly (2. 3.) o tělesném schématu. Subkapitola 2.4.6 (Vědomý pohyb) naznačuje třídění pohybů z psychologického hlediska, ale nemá to pokračování (bezděčný, automatizovaný atd. pohyb).
4. Za šťastné nepovažuji ani přehledné uvedení jednotlivých terapií na str. 101. Bez dodatečného výkladu to může vzbudit mnoho diskusí. Jsou tam obecně známé a používané přístupy (např. kognitivně behaviorální terapie), ale i přístupy málo známé (feministická terapie, dialectická behaviorální terapie). Bylo by dobré uvést kriteria třídění, nebo autoritativní odkaz na klasifikaci.

5. Autorka nasadila pragmatické, scientometrické otázky na množinu psychoterapeutické literatury a byla nucena k masivní redukci, protože řada článků z oboru má narativní, „reportážní“ charakter a postrádá údaje, které autorka požadovala pro zařazení do analýzy. Tak práce nechtěně obnažuje metodologické slabiny psychoterapeutických prací. Bylo úmyslem autorky provést takovouto nepřímou kritiku odborné literatury?
6. Autorka se v práci nevyhnula některým formálním pochybením:
 - 6.1. U většiny grafů chybí úplná legenda. Graf má být pochopitelný „sám ze sebe“ a autorka nutí čtenáře listovat u každého grafu na seznam zkratk, které nejsou uvedeny v legendě u grafu ale na jiné straně práce.
 - 6.2. Na str. 152. kap. 4.2. se uvádí citační čísla článků. Přitom není jasné o jaká citační čísla jde. To čtenář pochopí až o 40 stran dále, když se dostane na 4. 4. (Články zahrnuté do šetření). Takoveto nejistotě by autorka čtenáře neměla vystavovat.
 - 6.3. V práci jsou překlepy. Není jich mnoho, např. „abstarakta“ na str. 205.

Závěr

Práce prokazuje schopnost autorky vědecky pracovat, pohybovat se v složitém prostředí vědecké literatury psychoterapeutické povahy, klást adekvátní otázky a pomocí exaktní analýzy přinášet nové poznatky z oboru. Autorka si klade ambiciózní cíle a pomocí strategie přehledu kriterií je řeší. Její práce má i význam metodologický. Může být východiskem i pro další obdobné analýzy. Vzhledem k tomu hodnotím práci jako odpovídající nárokům na disertační práce v oboru a doporučuji, aby v případě úspěšné obhajoby práce autorka získala titul Phd. v oblasti kinantropologie.

V Praze 25. 7. 2010

prof. PhDr. Václav Hošek, DrSc.